

Taalgericht naar werk; een kader voor de integrale aanpak van taal & vak in beroepsgerichte opleidingen

Sandy Reinenbergh, en Veerle Frateur
Linguapolis, Antwerpen
sandy.reinenbergh@ua.ac.be
veerle.frateur@ua.ac.be

Uitval van laagtaalvaardige cursisten

De aanleiding voor het project *Taalgericht naar werk* is het alarmerende signaal vanuit Centra voor Volwassenenonderwijs en de 4^e graad secundair onderwijs dat ze steeds meer worden geconfronteerd met laagtaalvaardige cursisten³² die door een beperkte kennis van het Nederlands problemen ondervinden om een beroepsgerichte opleiding te volgen.

Problemen die door tal van centra en scholen worden aangehaald, zijn dat de cursisten de uitleg en de instructies van de vakdocent niet begrijpen, een beperkte woordenschat hebben, geen heldere antwoorden op toetsen of examens kunnen formuleren, weinig participeren aan gesprekken in de klas, niet volwaardig aan groepswork met Nederlandstalige cursisten kunnen deelnemen.

Schooltaal en tekort aan ondersteuning

Dat het voor cursisten die slechts een basiskennis Nederlands hebben verworven moeilijk is om een opleiding te volgen, lijkt aannemelijk. Maar waarom slagen cursisten die een redelijke kennis van het Nederlands hebben er niet in om een beroepsgerichte opleiding te volgen?

Eén van de welbekende oorzaken is 'schooltaal'. De taal die op school in instructies en teksten wordt gehanteerd, is veel abstracter dan de alledaagse taal waarmee cursisten in het gewone leven worden geconfronteerd. Dit is echter niet de enige oorzaak. Als we het probleem van naderbij bekijken dan blijkt dat taalzwakke cursisten te weinig de nodige taalondersteuning van vakdocenten krijgen. Zonder die nodige taalonder-

³² Om de communicatie te vergemakkelijken wordt in dit document de benaming 'cursist' gebruikt om cursisten én leerlingen aan te duiden.

steuning kunnen laagtaalvaardige cursisten helaas niet op een volwaardige manier aan het onderwijs deelnemen.

Men kan ervan uitgaan dat het de taak is van elke docent om aan cursisten de nodige taalondersteuning aan te bieden en hen te begeleiden bij het bevorderen van hun taalontwikkeling. *Taal leren* is immers een proces van levenslang leren en moet ook verder worden geoefend en begeleid na de NT2-klas. In de praktijk blijkt echter dat veel vakdocenten tijdens de lerarenopleiding niet de handvatten hebben aangereikt gekregen om de nodige ondersteuning te geven bij het taalverwervingsproces van taalzwakke cursisten. Ze weten niet hoe ze met laagtaalvaardige cursisten moeten omgaan en beschikken niet over geschikte taalinstrumenten die vereist zijn om laagtaalvaardige cursisten hun einddoel - het behalen van een beroepskwalificatie - te doen bereiken.

Project *Taalgericht naar werk*

Deze twee hoofdproblemen - een deficiënte taalvaardigheid en het gebrek aan voldoende taalondersteuning - leiden ertoe dat veel cursisten vroegtijdig afhaken, anderen net de eindmeet niet halen en/of na het afstuderen blijvende taalproblemen onderkennen in de reële werkcontext.

De uitdaging is:

- *“Hoe kunnen we ervoor zorgen dat laagtaalvaardige cursisten op een volwaardige en succesvolle manier aan onderwijs en later aan de arbeidsmarkt kunnen deelnemen?”*
- *Concreet: “Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de taalontwikkeling van laagtaalvaardige cursisten tijdens de vakopleiding en zelfs nog tijdens de beroepsuitoefening vooruitgaat?”*
- *“Hoe kunnen we directies en vakdocenten ondersteunen om de noodzakelijke taalondersteuning aan laagtaalvaardige cursisten te geven?”*

Het Huis van het Nederlands Antwerpen start in 2006 (november 2006 – oktober 2007) met het project *Van Geïntegreerd Onderwijs naar Werk*. Er nemen twee pilootcentra deel aan het project: SCVO SIVO afdeling Haartooi Hulpkapper en het Leonardo Lyceum vierde graad BSO opleiding Gediplomeerde Verpleegkunde. Tijdens het project krijgen zij respectievelijk taalondersteuning van het SCVO Sité en VDAB in de vorm van een talig beroepsgericht neventraject en/of Nederlands op de Opleidingsvloer voor de cursisten. Verder krijgen de centra organisatorische en didactische ondersteuning bij de implementatie van geïntegreerd vakonderwijs. De twee centra bevinden zich qua taalbeleid in een verschillende fase: SIVO is al enkele jaren bezig met acties rond taalbeleid, het Leonardo Lyceum staat nog in de prille beginfase.